

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. General Part-I Examination, 2022

SANSKRIT

PAPER-SANG-I

Time Allotted: 3 Hours Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I [Marks: 10]

(a) Define and illustrate any *three* from the following metres: 2×3 = 6
 নিম্নলিখিত যে-কোনো *তিনটি* ছন্দের লক্ষণসহ উদাহরণ দাওঃ
 मालिनी, उपेन्द्रवज्रा, मन्दाक्रान्ता, द्रतविलम्बित, भुजङ्गप्रयात।

(b) Scan and define any *two* from the following metres:
নিম্নলিখিত যে-কোনো *দুটির* গণবিভাগ পূর্বক ছন্দ নির্ণয় করোঃ

 $2 \times 2 = 4$

- (i) पर्य्युत्सुको भवति यत् सुखितोऽपि जन्तुः।
- (ii) अनाघ्रातं पुष्पं किसलयमलूनं कररुहैः।
- (iii) इदं किलाव्याजमनोहरं वप्ः।
- (iv) एवमाश्रमविरुद्धवृत्तिना।

UNIT-II

[Marks: 10]

2. (a) Decline any *five* from the following:
নিম্নলিখিত যে-কোনো পাঁচটি শব্দরূপ নির্ণয় করোঃ

 $1 \times 5 = 5$

- (i) मति in द्वितीया द्विवचन।
- (ii) स्वसृ in प्रथमा बहुवचन।
- (iii) आत्मन् in षष्ठी बह्वचन।
- (iv) वध् in पञ्चमी एकवचन।
- (v) नदी in द्वितीया बहुवचन।
- (vi) अस्मद in चतुर्थी बहुवचन।
- (vii) यूष्मद in पञ्चमी बह्वचन।
- (viii) पितृ in चतुर्थी एकवचन।

(b) Conjugate any *five* from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো পাঁচটির ধাতুরূপ লেখোঃ

 $1 \times 5 = 5$

- (i) √शी in লट্ 1st person plural.
- (ii) √गम् in लङ् 2nd person plural.
- (iii) √सेव् in लोट् 2nd person plural.
- (iv) √दिव् in विधिलिङ् 1st person singular.
- (v) √पਰ् in लृट् 2nd person plural.

B.A./Part-I/Gen./SANG-I/2022

(vi) √लभ in लोट 2nd person singular. (vii) √¾ in ज़ढ़ 1st person dual. (viii) √वद in लङ् 2nd person dual. **Unit-III** [Marks: 40] 3. (a) Narrate the episode of Brahmacārin as you find in the first act of 'Svapna 12 vāsavadatta' and discuss its dramatic significance. 'স্বপ্নবাসবদত্তম্' নাটকের প্রথম অঙ্ক অনুসারে ব্রহ্মচারীবৃত্তান্ত বর্ণনা করো এবং তার নাটকীয় তাৎপর্য আলোচনা করো। OR/ অথবা Analyse the special traits of the character of Udayana. 12 উদয়নের চরিত্রের বৈশিষ্ট্য বিশ্লেষণ করো। OR/ অথবা Critically discuss Bhāsa as a dramatist. 12 নাট্যকার হিসাবে ভাসের মূল্যায়ন করো। $6 \times 1 = 6$ (b) Translate into Bengali or English any *one* from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো *একটি* শ্লোকের বাংলায় অথবা ইংরাজীতে অনুবাদ করোঃ (i) परिहरत् भवान नुपापवादं न परुषमाश्रमवासिषु प्रयोज्यम्। नगरपरिभवान् विभोक्त्मेते वनमभिगम्य मनस्विनो वसन्ति। (ii) नैवेदानीं तादृशाश्वक्रवाका नैवाप्यन्ये स्त्रीविशेषैर्वियुक्ताः। धन्या सा स्त्री यां तथा वेत्ति भर्ता भर्तृरनेहाद् या हि दग्धाप्यदग्धा॥ OR/ অথবা Write short notes on any two from the following: $3 \times 2 = 6$ নিম্নলিখিত গুলির মধ্যে যে-কোনো দৃটির সংক্ষিপ্ত টীকা লেখোঃ दर्शक, समुद्रगृह, आरुणि, वसन्तक। (c) Explain with reference to the context any *one* from the following: $7 \times 1 = 7$ নিম্নলিখিত যে-কোনো *একটি* শ্লোকের সপ্রসঙ্গ ব্যাখ্যা করোঃ (i) प्रद्वेषो बहुमानो वा सङ्कल्पादुपजायते। भर्त्तृदाराभिलाषित्वादस्यां मे महती स्वता॥ (ii) सविश्रमो ह्ययं भारः प्रसक्तस्तस्य तु श्रमः। तिसमन् सर्वमधीनं हि यत्रोधीनो नराधिपः॥

1106

4. (a) Write in your own words the advice delivered by Śukanāsa to Candrāpīda from 10 your text 'Śukanāsopadeśa'. তোমাদের 'শুকনাসোপদেশঃ' পাঠ্যাংশে চন্দ্রাপীডকে প্রদত্ত শুকনাসের উপদেশ নিজের ভাষায় লেখো। OR/ অথবা Estimate Bāṇabhaṭṭa as a poet. কবি হিসাবে বানভট্টের মূল্যায়ন করো। $5 \times 1 = 5$ (b) Translate into Bengali or English any *one* of the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো একটি অনুচ্ছেদের বাংলা অথবা ইংরাজীতে অনুবাদ করোঃ (i) मिथ्यामाहात्म्यगर्वनिर्भराश्च न प्रणमन्ति देवताभ्यः, न पुजयन्ति द्विजातीन्, न मानयन्ति, मान्यान्, नार्चयन्त्यर्चनीयान्, नाभिवादयन्ति अभिवादनार्हान्। (ii) द्युतं विनोद इति, परदाराभिगमनम् वैदग्ध्यमिति, मृगया श्रम इति, पानं विलास इति, प्रमत्तता शौर्यमिति, स्वदारपरित्यागः अव्यसनितेति, गुरुवचनावधीरणमपरप्रणेयत्वमिति। **UNIT-IV** [Marks: 15] 5. (a) Account for the case-endings in any six from the following underlined words: $1 \times 6 = 6$ নিম্নরেখাঙ্কিত যে-কোনো ছয়টি পদের কারক বিভক্তি নির্ণয় করোঃ विप्रः चक्षुषा काणः। रुदतः पुत्रस्य पिता जगाम। (i) (ii) (iv) गोपः गां दीग्धि पयः। (iii) क्रोशं कुटिला नदी। माथुराः पाटलिपुत्रकेभ्यः आढ्यतराः। (v) कृष्णस्य कृतिः। (vi) (viii) चैत्रात् पूर्वः फाल्गुनः। (vii) इन्द्राय वषट्। चर्मणि द्वीपिनं हन्ति। (ix) प्रासादात् प्रेक्षते राजा। (x) $2 \times 2 = 4$ (b) Illustrate the uses of any *two* from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো *দটি* প্রয়োগের উদাহরণ দাওঃ (ii) निर्धारणे सप्तमी। (i) अधिकरणे द्वितीया। (iii) भावे सप्तमी। (iv) उत्पातेन ज्ञापिते च। $1 \times 2 = 2$ (c) Join in Sandhi any *two* from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো দৃটির সন্ধি করোঃ (i) गो + अक्षः। (ii) वालिके + एते। (iii) धावन् + छागः। (iv) शे + अनम्। (v) षट् + आननः। (d) Disjoin in Sandhi any *three* from the following: $1 \times 3 = 3$ নিম্নলিখিত যে-কোনো *তিনটি* সন্ধিবিচ্ছেদ করোঃ (ii) प्रतीक्षा (i) प्रभविह (iii) सीमन्तः (iv) हरीरम्य (v) स्वागतम् (vi) संस्कारः।

Unit-V [Marks: 25]

10

2

1

2

2

4

4

6. Translate the following passage into Sanskrit:

নিম্নলিখিত অনুচ্ছেদটি সংস্কৃতে অনুবাদ করোঃ

Peacock is the national bird of India. It is a very beautiful bird. Peacocks are of bright greenish-blue colour.

ভারতের জাতীয় পাখি হল ময়ূর। ময়ূর খুব সুন্দর একটি পাখি। ময়ূরের গায়ের রং উজ্জ্বল সবজে নীল হয়।

OR/ অথবা

Subhas Chandra Bose was a great and very brave freedom fighter of India. He was born on January 23, 1897 in Cuttack. He went to jail several times.

সুভাষচন্দ্র বসু ভারতের একজন মহান এবং অত্যন্ত সাহসী স্বাধীনতা সংগ্রামী ছিলেন। তিনি ২৩ জানুয়ারী, ১৮৯৭ সালে কটকে জন্মগ্রহণ করেছিলেন। তিনি একাধিকবার কারাবরণ করেছিলেন।

7. Read the following passage and answer the questions given below in Sanskrit. নিম্নলিখিত অনুচ্ছেদটি পড়ো এবং প্রদত্ত প্রশ্নগুলির উত্তর সংস্কৃতে দাওঃ

अस्ति कस्मिंश्चिद् वनप्रदेशे नानाजलचरसनाथं महत् सरः। तत्र च कृताश्रयो वक एको वृद्धभावमुपगतो मत्स्यान् व्यापादयितुम् असमर्थः। ततश्च क्षुत्क्षामकण्ठः उपविष्टो धरातलमभिषिश्चन् रुरोद। एकः कुलीरको नानाजलचरसमेतः समेत्य तस्य दुःखेन दुःखितः सादरम् इममूचे — "माम! किमद्यत्वया नाहारवृत्तिरनुष्ठीयते ? केवलमश्रुपूर्णनेत्राभ्यां सनिःश्वासेन स्थीयते ?

- (i) महासरः कुत्र कीदृशम् आसीत् ?
- (ii) तस्य तीरे कः उपविष्टः ?
- (iii) सः कीदृशीमवस्थां प्राप्तवान ?
- (iv) तीरे उपविश्य स किमकरोत ?
- (v) ततसमीपे कः केन सह कथमागतः ?
- (vi) स तत्र आगत्य वकं किमपृच्छत् ?

N.B.: Students have to complete submission of their Answer Scripts through E-mail / Whatsapp to their own respective colleges on the same day / date of examination within 1 hour after end of exam. University / College authorities will not be held responsible for wrong submission (at in proper address). Students are strongly advised not to submit multiple copies of the same answer script.

____ × ____

1106 4